

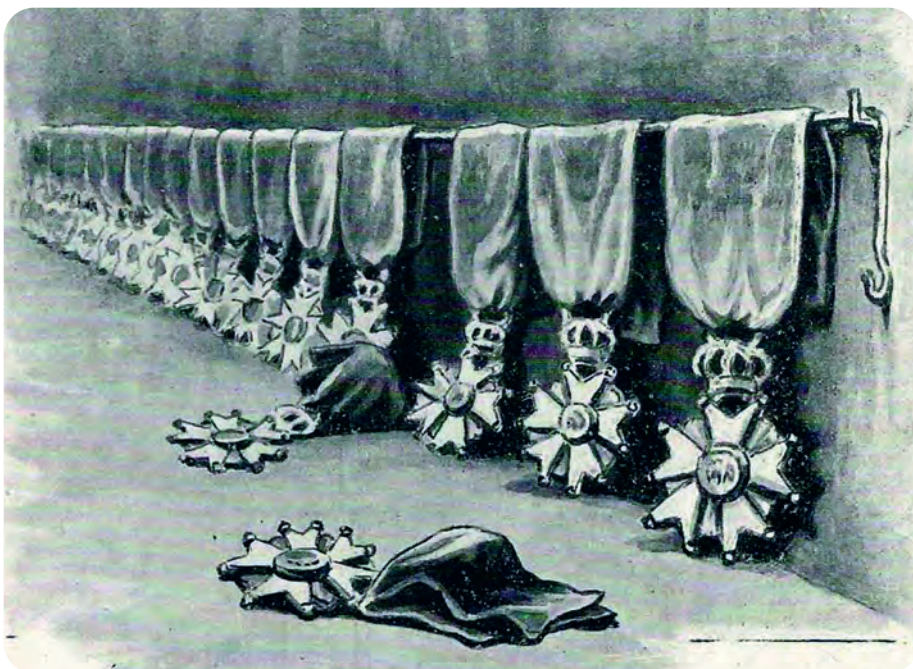
MARIE-JEANNE SCHELLINCKX, EEN GENTSE GROGNARDE

Eric Vermeirsch

Een tijdje geleden doorbladerde ik geïnteresseerd één van mijn kleine juweeltjes: *Souvenirs d'un Grognard Belge*. Dat boekje moet zo ongeveer rond 1900 zijn uitgegeven, de auteur, 'le colonel Scheltens', een Brusselaar, was al overleden. Kenners van de Napoleon-literatuur weten natuurlijk wat een Grognard is, maar tot mijn verbazing kon ik lezen dat er ook sprake was van een Grognarde, en wel een Gentse. Ik wil de lezers van dit blad die 'gevoelige' informatie niet besparen.

Het betreft hier ene Marie-Jeanne Schellinckx, geboren in Gent in 1757, die in 1792 aansloot bij het tweede Belgische bataljon van het Franse revolutionaire leger. Later werd dat onderdeel van La Grande Armée, zoals het leger van 'le petit caporal' genoemd werd door zijn vereerders. In 1806 werd Marie-Jeanne benoemd tot onderluitenant en ontving zij de hoogste onderscheiding het Légion d'honneur uit de handen van de keizer himself. En dat voor haar 'goed gedrag' (én zeden?) in de veldslag bij Jena. Zij ging op 51-jarige leeftijd met rustpensioen. Iets waarvoor vele hedendaagse vrouwen haar zullen benijden, nog meer dan voor dat Légion d'honneur. Te meer omdat zij 83 jaar oud is geworden. 'k Vraag mij af waar zij in die tijd daarvoor het geld haalden, als het vandaag al zo moeilijk is om op zestig te stoppen.

Nu, haar pensioen verdiende ze wel dubbel en dik, want zij nam deel aan de veldtochten van 1792, 1793 en 1794 in België, in 1795 in Holland, in 1796, 1797 en 1800 in Italië, in 1804 'langs de kusten van de Oceaan', in 1805 in Duitsland, in 1806 in Pruisen en in 1807 in Polen. Zij heeft dus wel een klein stukje van de wereld gezien! Soms moet het echt spannend geweest zijn, want in Jemappes verliep het niet van een leien dakje: zij moest daar zo maar eventjes zes sabelslagen incasseren. Maar zij bleef zich verder vol geestdrift inzetten: na Arcole werd zij geciteerd in de dagorde, in de slag bij Austerlitz en

Jena werd zij trouwens ook gekwetst. Als je toch bezig bent, waarom niet: zij had blijkbaar de smaak te pakken Volgens de verslaggever heeft deze vrouw zich ‘onder de keizerlijke arendsvaandels overdekt met glorie’. Bravo Marie-Jeanne, alhoewel, van een echte Gentse hebben wij eigenlijk niet minder verwacht.

Tot zover le Vicomte Charles Terlinden, schrijver van het voorwoord – 80 bladzijden, waarvan stukjes door mij uit het Frans vertaald werden. Terlinden heeft het daarin regelmatig van ‘briljante deelname van de Belgische soldaten, altijd eervol’, prachtige soldaten die soms wel tegenpruttelden, maar hun keizer altijd trouw bleven (‘ils grognaient, mais le suivaient toujours’).

Wat er ook van zij: na dit voorwoord komt eindelijk kolonel Scheltens zélf aan het woord voor de resterende 170 bladzijden van zijn boek. Hij ving zijn carrière aan als gewone soldaat en heeft het allemaal zelf van dichtbij meege maakt. Ook de terugtocht uit Rusland. Al die glorie, al die mooie vaandels, al die honger, al die bevroren en geamputeerde voeten, benen en armen...

En al die gruwel! Een klein staaltje? Tijdens de oorlog in Spanje stapt Scheltens een boerderij binnen waar de boer en zijn dochter al gedood werden bij de gewone plunderingen van voedsel, kledij, en alles wat los zat. Want: je moet weten, de soldaten van la Grande Armée kregen meestal weinig of geen eten noch passende kledij. Het was ‘leven van den boer’. Om het bezoek aan de boerderij af te ronden hadden de soldaten de boer met het hoofd naar beneden in een met olie gevulde aarden kruik gedumpt. Hij was gestikt, terwijl zijn dochter door heel wat handen was gepasseerd alvorens te sterven. En zo ging het weken, maanden aan een stuk door. Kijk maar naar de schilderijen van Goya. Hoeveel decoraties zouden dié mannen wel ontvangen hebben, en hoeveel keren geciteerd (voor wat?) op de dagorde, om van het Légion d’honneur nog te zwijgen. Altijd eervol!

Illustraties (afb. 1 en 2) naar de aquarellen van Eugène Chaperon in het boek van Scheltens